

med Herrisk och i sammansättningar med Herre-, t. ex. herriska syften, herrevanor, o. s. v. [--- cratisk.]

ARISTOTELISK, a. 2. (fil.) Öfverensstämmande med Aristoteles' lära.

ARITMETIK, --- tik, f. 3. 1) Räknekonst. — 2) Räknebok. [Arith---.]

ARITMETISK, a. 2. Räknekonsten tillhörig. *Med a. noggrannhet.* [Arith---.]

ARK, n. 5. 1) Stort fyrkantigt pappersblad, sådant det kommer ifrån pappersbruket, större eller mindre, allt efter pappersformarnes olika storlek, vanligtvis hopviket i två lika stora delar. *Ett a. skrifpapper, tryckpapper.* Brukas äfv. om pergament och velin. — 2) Helt sådant tryckpappersblad, tryckt och hopviket i flera eller färre delar, allt efter formatet af den bok, dit det hörer. *Hela skriften utgör 8 a. och 64 sidor, är således i oktav.*

ARK, m. 2. (bibl.) *Noaks a.*, det slags fartyg, som Noak, på Guds befallning, lät bygga, för att rädda sig och de sina undan syndafloden; (fig. o. ordspråksvis) ett hus, der allehanda slags folk bor. *Förbundets a.*, ett slags kista, gjord på Guds befallning, och hvaruti lagens tafvor förvarades.

ARKAD, -äd, m. 5. (byggn.k.) 1) Bågöppning, t. ex. på en hvälfd port, på ett hvälfd fönster eller en hvälfd gång. *Hvålsbåge.* — 2) Hvälfd gång emellan pelare. *Hvålsgång.* [Arcad.]

ARKAISM, -- issm, m. 3. Föråldrad form, ord eller talesätt. [Arch---.]

ARKAISTISK, a. 2. Fornåldrig, föråldrad. [Arch---.]

ARKEBUSADVATTEN, --- sädvått, n. 3. Ett slags läkevatten för sårnader.

ARKEBUSERA, v. a. 1. (i militärspråket) Ihjelskjuta, såsom straff. — *Arkebuserande*, n. 4. o. *Arkebusering*, f. 2.

ARKEOLOG, -- ålag, m. 3. Fornkunnig. [Arch---.]

ARKEOLOGI, -- åläji, f. 3. Fornkunskap, fornforskning. [Arch---.]

ARKIATER, -- åtr, m. 2. pl. — *atrar*. Förste läkare, öfverläkare. [Arch---.]

ARKIPELAG, --- åg, m. 3. (geogr.) Hafsrymd med en stor mängd öar. *Grekiska, Mexikanska a-en.* Öhaf. [Arch---.]

ARKITEKT, -- täckt, m. 3. 1) Byggmästare, som studerat byggnadskonsten i hela dess vidd och uppför byggnader af större betydhet. *A-en är artist, byggmästaren ofta blott handverkare.* — 2) Tjensteman, hvars åliggande det är att hafva tillsyn öfver offentliga byggnader, m. m. Man har sålunda Stadsarkitekt, Slottsarkitekt, m. fl. [Architect.]

ARKITEKTONISK, -- täcktó-, a. 2. Som har afseende på eller tillhör byggnadskonsten. [Architect---.]

ARKITEKTUR, -- täcktúr, f. 3. 1) Byggnadskonst. — 2) Byggnadsätt. *Detta hus har en vacker a.* [Architectur.]

ARKITRAV, -- åv, m. 3. (byggn.k.) Understa delen af det horisontella bjelklaget uppöfver en pelarrad. Underbjelke, Bindbjelke. [Architraf.]

ARKIV, -i v, n. 3. o. 5. 1) Samling af böcker, urkunder och handlingar, som tillhöra det allmänna och röra antingen hela riket, eller ett visst embetsverk, eller enskilda mål. — 2) Byggnad eller rum, der de förvaras. — 3) Embetsverk, som vårdar dem. [Archif.]

ARKIVARIE, -- vá--, m. 3. Embetsman, som har vård och tillsyn öfver ett arkiv. [Archiv---.]

ARKLI, -li', n. 3. o. 3. 1) (på fästningar)

Förvaringsrum för ammunition, kulor och krut. — 2) (på örlogsfartyg) Rustkammaren eller förvaringsrummet för blanka vapen, m. m., vanligtvis aktersta delen af understa batteriet. — *Ss. A-betjent, -dräng, -mästare*, m. fl.

ARKE eller **ARKOMESSING**, m. 2. sing. Oren messing, äfv. Stycmessing kallad.

ARKTALS, **ARKVIS**, adv. Ark efter ark; beräknadt efter ark; efter visst antal af ark. *Låga, skriva, betala a.*

ARKTISK, a. 2. (geogr.) Säges om de norra polartrakterna. Nordpolarisk.

ARLA, adv. o. a. oböjl. (gam.) Tidigt eller tidig på morgonen. *Motstycke till Serla. A. regn*, morgonregn.

ARLEKIN, ärlekin, m. 3. 1) Personage i den fornda italienska komedien, betjent åt Pantalón, klädd i jacka och trängt åtsittande benkläder, båda sammanflikade af spetsrutiga, olikfärgade tyglappar, en svart mask för ansigtet, en spetsig filtmössa på hufvudet och ett klapprä i handen; slug, illistig och putslustig. Är nu förvist till farsen på lägre teatrar. — 2) (fig.) Gyckelmakare, putsmakare, narr, putslustig person. — *Ss. A-sdrägt, -sroll, -puts, -sstreck, -sskämt.* [Harlekin, Arlequin.]

ARLEKINSSVÄRD, ärlekinssvärd, n. 5. Det klapprä, arlekin på teatern bär i handen.

ARM, m. 2. 1) Den del af människokroppen, som utgår ifrån skuldran och ändar med handen. *Högra, venstra a-en. Lyfta, utsträcka, böja a-en. Bära a-en i band. Bjuda någon a-en. Med en korg på a-en. Lägga a-arna på bordet, i kors. Gå och slänga med a-arna. Bära ett barn på a-en. Taga ett barn i a-arna. Hålla någonting på rak a. Kasta sig i ens a-ar. Han dog i mina a-ar. Ett barn, som räcker a-arna mot sadern. Gå med hängande a-ar. Falla någon vid a-en. Taga någon i a-en. Hålla, fatta, taga någon under a-en. Gå a. i a. (Fig.) Gå a. i a. med, stå på förtrolig fot med. Taga, gripa, hålla under a-arna, understödja, hjälpa. Bära på sina a-ar, fira, fjäsa för. Emottaga med öppna a-ar, emottaga med alla tecken till vänskap. Sätta a-arna i sidan, vara stursk. Hafva a-arna fria, kunna handla fritt och obehindradt. Hafva långa a-ar, vara mäktig. Lägga a-arna i kors, göra ingenting, lättjas, slå dank; låta allting gå, hur det vill. Kröka på a-en, vara böjd för dryckenskap. Slå a-ar och ben af någon, gifva någon ryggen full af stryk. Kasta sig i a-arna på någon, anropa ens beskydd. Kasta sig med vidöppna a-ar i, utan eftertanka företaga eller öfverlemna sig åt. — 2) (i utsträckt mening) Arbets- eller vapenför person. *Hafva många a-ar till sin tjänst. Åkerbruket behöfver många a-ar. Tusen a-ar väpnade sig till hans försvar.* (Fig.) *Verldsliga a-en*, den verldsliga makten. — *Rättvisans a.*, den lagskipande makten. — 3) (fig.) a) Del af åtskilliga verktyg, husgerådssaker o. d., som liknar en arm. *A. på en ljuskrona, på en lyktpåle, ett kors, en länstol, en skyllt, ett ankar, en vågbalans.* — b) Gren af en flod. — c) Del af hafvet, som ligger emellan två närbelägna länder. *En arm af hafvet skiljer Italien ifrån Sicilien.* — *Ss. A-hud, -muskel, -nerv, -pulsåder, -smycke, -åder.**

ARM, a. 2. 1) I hög grad fattig. — 2) Beklagansvärd, olycklig. *Det a-a folket! Den a-e mannen! han har lidit mycket. Jag a-e syndare! Den a-a stackaren!* — 3) Eländig, svag,